

Orla Lehmanns tale på Skamlingsbanken

Taler

Orla Lehmann
Jurist og politiker

Dato

4. juli 1844

Sted

Skamlingsbanken

Omstændigheder

Carl Plougs indledning: I 1843 havde et af Nordslesvigere dannet Aktieselskab tilkjøbt sig det højeste Punkt i Sønderjylland, den ved Lillebelt, halvanden Mil Sydost for Kolding, liggende Skamlingsbanke eller Højskamling, for at de der kunde samles til en aarlig Fest med deres Venner fra Kongeriget. Der afholdtes den første slesvigske Folkefest 18de Maj 1843, ved hvilken Kammerraad I. C. Drewsen indfandt sig og paa Indbydernes Vegne overrakte P. H. Lorentzen det Drikkehorn af Sølv, som det par en Forsamling i Hotel d'Angleterre 30te November 1849 var besluttet skulde tilvejebringes ved Bidrag af 1 Mark og skænkes Modersmaalets modige Forsvarer til Vidnessbyrd om danske Mænds Erkjendtlighed. Det følgende Aar udstedte det skandinaviske Selskab Indbydelse til at Tog fra København til Skamlingsbanke, hvor den anden Folkefest var berammet til 4de Juli. Da imellem 100 og 150 Deltagere havde tegnet sig, lejede man Dampskibet »Christian den Ottende«, som under Tilstrømning af en stor Folkemængde, afgik fra Toldboden om Eftermiddagen den 2den Juli og, hilset fra flere Steder paa Kysterne ved Flagning, Salut og Hurraraab, om Aftenen den 3die ankom til Kolding. Her modtoges de Rejsende med jublende Hilsen og indbodes ved en Deputation til at være Borgernes og Embedsmændenes Gjæster. Næste Morgen kørte de i et langt Tog paa Vogne, der vare stillede til Raadighed, ind i Sønderjylland og ankom opad Formiddagen til Festpladsen, hvor en stor Meneskemængde — den ansloges til henvend 10,000 — alt var samlet, og hvor Skamlingsbankeselskabets Bestyrelse modtog dem og forte dem, med Musik i Spidsen, til Bankens Top, nedenfor hvilken Talerstolen var anbragt i en bred Fordybning, som gjorde det let for de Forsamlede at høre Talerne. Blandt Gjæsterne fra København vare: Grundtvig, Lehmann, Marckmann og Goldschmidt; fra Kiel vare Professorerne Flor og Paulsen mødte, og næsten alle bekjendte Mænd i Nordslesvig og det sydlige Jylland vare her forsamlede. Kl. 12 aabnede Laurids Skau Festen med sin berømte, alvorlige men klogt affattede Tale om Sprogpatentet af 29de Marts s. A., hvori han sagde Kongen de blodigste Sandheder, uden at bruge et eneste fornærmende Ord. Efter ham holdt Grundtvig et af sine ejendommeligste Foredrag, hvori Fortælling og Forklaring af Myther og Sagn blandedes spart med mægtige lyriske Udbrud, snart med lunefulde Indfald og svidende Spot; det varede i 5 Kvarter. Efter at P. H. Lorentzen havde talt om en fri Forfatnings Nødvendighed og mindet om, at det var Aarsdagen for Nordamerikas Frihed, fik Lehmann Ordet.

1 Paa Skamlingsbanke

- Den stolte Riddersmand i Bondekofte, hvis hjemmefødte, mandige Stemme nys har lydt fra dette Sted, har lagt os Danske hinsides Kongeaen og Beltet det paa
- 5 Hjerte, at den dansk-slesvigske Sag er hele Danmarks Sag. Jeg vil svare ham, at netop derfor ere vi komne hid — langvejs fra — til dette store festlige Folkestævne, for at aflægge det højtidelige Vidnesbyrd, at denne Erkjendelse i stedse videre Kredse slaar stedse dybere Redder — den Erkjendelse, at vort fælles Fædrelands Ve og Vel, dets Gjenfødelse og Forherligelse eller Ydmygelse og
- 10 Undergang beror paa den Sag, hvorfor Nordslesvigerne lide og kæmpe. Vel gaar det dermed hos os, som det gaar iblandt dem, at der skal tid til, forinden vi faa Øjnene op, Tid til især, forinden Indsigten bliver til Villie; men saavidt som dette er sket, saavidt er det ogsaa Alvor med vor Deltagelse, ikke blot hin velvillige Interesse, man stedse føler for dem, som kæmpe for »naturlige

Rettigheder«, ikke blot det opmuntrende Bifald, man saa gjerne skænker dem, som mod en overmodig Overmagt forsvare Nationalitetens Ære og Modersmaalets Frelse — nej, saasandt det ogsaa er vor Nationalitets Ære og Frelse, ogsaa vort Moderasmaals naturlige Rettigheder, det her gjælder, saasandt
20 skyldte vi Dem mere end Velvillie og Bifald, saasande kunne de af os fordre baade dybtfølt Tak og virksom Bistand. Og jeg tør forsikkre Dem, mine venner, at deres Tal ikke er lidet, og at det med hver Dag bliver større, der, saaledes som jeg, hermed tilsige Dem Fostbroderskab, ikke for Spøg, men for Alvor — et saadant Fostbroderskab, som Laurids Skau paa Deres Vogne af os har fordret: »som om
25 vi paa Fædrenes Vis blandede Blod med hinanden« — Fostbroderskab til at staa Last og Brast i Trængslens Tider og Farens Stund, det føre nu enten til Undergangens Jammer eller til Sejrens liv salige Glæde — Fostbroderskab for Liv og Død i vort elskede Fædrelands, i Danmarks, i det treenige Nordens velsignede Navn.

30 Den dansk-slesvigske Sag er Danmarks Sag, ikke blot fordi det er dansk Nationalitet og dansk Sprog, man vil udrydde fra de Enemærker, de fra Arilds Tid have havt i lovlig Odel og Eje, men ogsaa fordi i statsretlig Henseende Slesvig er en uadskillelig Del af den danske Stat, fordi dets unaturlige
35 Fortydskning netop er den underfundige Gift, hvorved man vil løsrive det fra Moderlandet, hvormed man stille men sikkert forbereder Statens Sønderlemmelse. Arme Danmark! Det var andre Tider, dengang dine frygtede Vaaben foreskrev det stolte Bretland Love og plantede Korsets sejrige Fane paa Ruslands Stepper! Hvor er den bleven, den glørværdige Helteold, hvis Bedrifter
40 fyldte Verden med Skræk og Beundring, og hvis Minde endnu lever i vore herlige Oldtids Sagn og i Historiens Vidnesbyrd om det Gjenfødselsens og Fornyelsens Bad, der over det udlevede Europa udstrømmede fra Nordens unge Kæmpeaand? Er det ikke nok, at man har fraranet Dig Stykke for Stykke Alt, hvad der nu udgjør det sydlige Sverig, og at, da du forliste din Flaade, tilsidst
45 ogsaa »Norges Rige brast af din Haand« — skal det nu være kommet saa vidt, at midt i den dybeste Fred, midt i dit eget Skod en Haand fuld hovmodige Aristokrater og kløgtige Rænkesmede skal kunne antaste et herligt Stykke af dit lovlige Eje? Nej, det skal aldrig ske (»Nej« raabte Tusinder af Stemmer og ligesaamange Hænder løftede sig). Vel har man pralet af, at Danmarks
50 Grændsesten ligger i Grus, at det gamle Dannevirke er trampet ned af Fremmedes Heste og de danske Bønder trængte tilbage til disse nordlige Banker; men det skal dog aldrig ske, at der gjøres Brud paa den saa dyrt kjøbte, saa omhyggelig bevogtede europæiske Retstilstand, der atter har stadfæstet Ejderen,

55 som hvad den fra Arilds Tid har været, som Grændsen mellem Danmark og Tydskland — dog skal det aldrig spørges i Historien, at Danmark fejgt forraadte sig selv og skamme ligen opgav sin gode Ret.

Den dansk-slesvigske Sag er hele Danmarks, men den er dog fremfor Alt Slesvigs
60 Sag. Hvad Aarhundreder have gjort, kan ikke gøres ugjort, og det vilde være Formastelse endog blot at tænke paa at bestride, at Tydsk og Dansk nu ere lige berettigede i Slesvig. At ville benegte Tydskhedens lige Ret i dette Hertugdømme, er derfor aldrig faldet nogen Dansk ind, og mindst af Alle mig, om man end med en ubegribelig Udholdenhed har villet paasige mig hvad der
65 vilde være baade Daarskab og Uretfærdighed. Slesvigs blandede Nationalitet og Sprog, alle dets ejendommelige Forhold og særegne Interesser, der i Tidernes Løb have udviklet sig, fordre derfor, at det organiseres som en selvstændig Provinds. Og naar nu vi Danske paastaa, at det skal udrives af den Afhængighed, hvori det til liden Baade for sig har staaet til Holsten, naar vi for det fordre en
70 administrativ Uafhængighed, en selvstændig slesvigsk Forvaltning, som ikke mindre dets historiske Ret end baade dets aandelige og materielle Interesser kræve, da kalde de det Propaganda, Inkorporation — jeg tror endogsaa Konsumtion. Det er ikke her Stedet at udvikle dette Punkt nøjere, kun skal jeg endnu derved minde om, at, ligesom den store og ædle tydske Nation er
75 uskyldig i Schleswigholsteinis mens hadefulde Angreb paa den danske Nationalitet, saaledes veed hele den europæiske Statsret Intet om dens Storhertugdømme Nordalbingien, og jeg er vis paa, at Metternich og Nesselrode ville være de første til at le ad saadanne barnagtige Hjernesvind og uskadelige Luftkasteller. Derfor frygter jeg heller ikke for den endelige Udgang; men min
80 Sejrsforvisning er dog fremfor Alt bygget paa Dem, paa de slesvigske Danske. Og De ville sejre, naar De kun tilegne Dem den vanskeligste af alle politiske Dyder, en urokkelig Udholdenhed, der nok giver Tid, men aldrig giver efter, og den største af alle politiske Kunster, at bruge ethvert lovligt Middel, men aldrig noget ulovligt. Lad os derfor frejdigen gaa Fremtiden imøde, hvor mørk den end
85 kan se ud! De maa stole først paa Dem, selv, dernæst paa Deres Brødre hinsides Belt og Kongeaa — hinsides Øresund og Kattegat — men mest dog paa den Gud, der er de Svages Støtte og de Betrængtes Forsvar.

Kilde

90 Manuskript taget fra Carl Ploug: 1873. Orla Lehmanns efterladte skrifter. Bd. 4. København: Gyldendal.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Folkemødetale, Politisk tale, skandinavisme

95

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/orla-lehmanns-tale-paa-skamlingsbanke-1944>

100

105

110

115

120

125

130